

Walter Laqueur

Secrets dels Estats Units

Les recents revelacions sobre l'Agència Nacional de Seguretat (NSA) sobre les escoltes a polítics destacats, com a la cancellera alemanya Merkel i a líders d'altres països (aliats dels Estats Units) han causat una gran indignació i continuen presents de manera prominent en els mitjans de comunicació a diversos països. Sens dubte, la qüestió ha danyat la reputació dels Estats Units, sobretot en un país com Alemanya. No tant al Regne Unit, que va col·laborar amb Washington, i menys a França, on va prevaler un enfocament més cínic ("tot-hom ho fa, la diferència és que els nord-americans ho fan a una escala molt més gran"). Tanmateix, als Estats Units, després d'uns dies de certa agitació, el tema tot just suscita debat. Encara que els polítics estan d'acord a afirmar que algunes activitats dels serveis d'intel·ligència han escapat de control i s'hauria de fer alguna cosa sobre això, els mitjans de comunicació i l'interès públic s'han desplaçat a altres temes com l'*Obamacare*.

Com es pot explicar?

Hi ha més d'una raó. Els Estats Units passen una fase inflacionista que significa que no hi ha desig d'involucrar-se en costoses i perilloses aventures a l'estranger. No hi haurà intervencions militars enlloc en un futur previsible, ni a l'Iraq ni a l'Afganistan. Però també significa que els nord-americans, tant l'elit política com l'home corrent, mostren poc interès pel que d'altres pensin sobre el seu país. Si els alemanys o els brasilers estan indignats amb els EUA és, innegablement, trist, però no ocasiona nits d'insomni a ningú al país, tret del cas d'empresaris que poden perdre vendes o contractes. Els que ara ataquen els Estats Units eren antiamericans de tota manera; si no haguessin estat per Edward Snowden haurien trobat altres raons per censurar els EUA.

Ara bé, va escoltar també l'NSA les converses dels ciutadans dels Estats Units i va investigar els seus ordinadors? Algunes persones s'han enfadat molt, però segons els sondejos, la gran majoria no

experimenta gran preocupació pels fets. Algunes persones creuen que la pèrdua de la intimitat i de la vida privada és un desastre d'envergadura. No obstant això, no s'han perdut en qualsevol cas, atès que la pirateria informàtica no és monopoli del Govern?

Tal ha estat una de les principals debilitats dels serveis d'intel·ligència dels Estats Units durant molts anys, potser des del principi. L'espionatge dels Estats Units ha estat sempre molt millor en la recopilació d'informació per mitjans tècnics (escoltar, observar, fotografiar) que

JAVIER AGUILAR

a través de mitjans humans, l'anomenat *humint* (*human intelligence*) pel qual s'infiltraven agents en terreny de l'enemic. Per què? Els interessos dels Estats Units a l'estranger sempre han estat limitats. La geografia no s'ensenya en la majoria d'escoles dels Estats Units, només en un grapat d'universitats. És cert que els nord-americans viatgen molt a l'estranger, però el perfecte coneixement de llengües estrangeres és molt limitat.

En totes aquestes qüestions es pot aplicar el mateix a altres països grans; un país gran i poderós no necessita saber tant sobre el món exterior com un país petit. Però la qüestió s'aplica, en particular, als Estats Units. Quan hi havia la guerra freda, es va fer un esforç per perfeccionar i ampliar l'estudi dels assumptes russos i so-

viètics. Però quan la Unió Soviètica va caure, també va decaure l'interès en els assumptes russos. En els últims anys ha augmentat l'interès pel món xinès i l'àrab, com també pel món musulmà, encara que no de manera espectacular; són llengües difícils i cultures complexes i es necessita gran esforç per adquirir coneixements sòlids en aquests camps. El coneixement de l'espanyol ha augmentat, però obeeix sobretot a la immigració de tantes persones llatines.

D'altra banda, els Estats Units han estat sempre a l'avantguarda de la invenció tecnològica, molt abans dels temps de l'ordinador. Els serveis d'intel·ligència (hi ha setze agències d'intel·ligència, a més de la CIA) han reunit enormes quantitats de fets, la qual cosa és de vegades de gran utilitat, per exemple per fer un recompte dels sistemes d'armes d'un possible enemic; però aquesta operació professional informa escassament de les intencions polítiques i militars, perquè al món de la política concorren en aquest assumpte nombrosos factors (i habitualment els més importants) que no es poden quantificar. Una vegada recopilades aquestes grans masses d'informació, és necessari fer servir moltes més persones que llegeixin, analitzin i distribueixin aquesta informació per al seu arxivament i conservació. Com més personal es fa servir, més gran és la probabilitat que els secrets deixin de

ser secrets.

Caldria potser suprimir els serveis d'intel·ligència? Com va dir el secretari d'Estat Henry Stimson (1929-1933), "els cavallers no llegeixen les cartes d'altres cavallers". Tenia tota la raó, però per desgràcia no totes les persones que treballen en la política són dames o cavallers.

Aquest debat sobre els *arcana imperii* (els secrets d'Estat) ha prosseguit des de temps immemorials. El món potser seria millor si no hi hagués secrets, si prevalgués una total obertura. És poc probable que succeeixi. Tanmateix, llevat que el secret es combini amb sentit comú, hi haurà contratemps, petits i grans com l'actual.●

Traducció: José María Puig de la Bellacasa

Pilar Rahola

Viatge d'Estat

Per bé que la política és l'art de destruir el contrari i rarament es troben gràcies al govern de torn, aquesta vegada ho tenen difícil per criticar el viatge a Israel. A diferència del temps de les corones d'espines, aquest viatge ha estat un èxit indiscutible, tant des de la perspectiva diplomàtica com de l'econòmica. Deu ser per això, per la seva incontestabilitat, que Pere Navarro ha demanat al president que viatgi més per Espanya i menys a l'estranger, no se sap si perquè també li raspallin l'esquena a Artur Mas, com li han fet a ell, o perquè li tirin pebrots. Però més enllà d'aquestes reaccions per sortir del pas, el cert és que ha estat un viatge d'Estat, en el sentit d'ambició política i econòmica que tal terme representa, i els resultats no poden ser més exitosos.

Primer: èxit polític. Malgrat les pressions de l'Estat –que són per terra, mar i aire, fins a límits impensables–, malgrat els subterfugis, malgrat no ser altra cosa que una "autonomia" amb aspiracions i etcètera, el president de la Generalitat ha estat rebut pel vicepresident del Govern –i un

Ha estat un viatge d'Estat, en el sentit d'ambició política i econòmica que tal terme representa

dels líders polítics amb més valoració popular– i pel president Shimon Peres, i en ambdós casos amb la púrpura pública que comporta una reunió d'alt nivell. No cal dir que, pels que creiem que Israel representa la defensa dels valors que ens signifiquen com a civilització, les bones relacions polítiques que s'han mostrat són una excel·lent notícia. I pel que fa al procés endegat a Catalunya, no cal dir la importància que tenen. I si l'èxit polític és difícilment qüestionable, passa el mateix amb l'èxit econòmic que l'ha acompanyat, amb un reguitzell de contactes, contractes i lligams empresarials de tota mena que consoliden el ja conegut interès que tenen els israelians per Barcelona –d'aquí la necessitat que Xavier Trias hi fos present– i cada vegada més per Catalunya. Difícilment podia sortir un viatge millor amb les condicions de recel i entrebancs que posa l'Estat, al bell mig d'un conflicte polític de gran dimensió, i amb els recursos limitats de "l'autonomia" catalana. Però és que hem passat de la possibilitat d'un bon viatge, a la realitat d'un viatge d'Estat. *Kola kavod*, que diuen en hebreu.

Però encara hi ha un tercer èxit, el de posar en la picota pública l'ús pervers que fan determinats líders del soroll anticatalà, del nazisme. Ho va dir el president a Jerusalem en forma de consell: alguns haurien de visitar el Museu de l'Holocaust per fer-se una idea de com arriba a ser de pervers, malvat, perillós i miser usar el nazisme per criticar el moviment pacífic català. Dir-ho des de Catalunya té força política. Dir-ho a les portes del Yad Vashem té una immensa força moral. Per tot, pels acords econòmics, per les relacions polítiques i per la lliçó moral, un viatge de relleu que podem sumar a les poques bones notícies d'aquests temps esquerps.

Aplaudiments!●

DEBAT. La crisi econòmica / Àngels Valls

De formació a contractació dual

El nivell d'atur és el principal repte polític, econòmic i social. Crida l'atenció més enllà de les nostres fronteres, i des de la Unió Europea o el Fons Monetari Internacional arriben recomanacions que fixen el seu objectiu en el llarg termini, si bé pel perfil de les persones aturades, no sembla que el seu horitzó temporal pugui anar més enllà del molt curt termini: gairebé el 60% fa més d'un any que han perdut la feina, gairebé el 60% tenen estudis primaris o nivell de secundària obligatòria i s'acosten al 60% els que tenen més de 35 anys. Massa persones que no poden esperar que la situació econòmica millori. Les

polítiques actives d'ocupació haurien de ser una resposta per millorar l'ocupabilitat d'aquestes persones, encara que des dels vuitanta no s'ha innovat massa en aquest camp.

La reforma laboral va donar entrada a les agències privades de col·locació, però un llarg període d'indefinió en la seva posada en marxa i uns ajustos presupostaris en els serveis públics d'ocupació han deixat desatenses les persones aturades massa temps amb l'argument que la formació ocupacional no donava el resultat esperat. No podia donar-lo amb una oferta formativa no ajustada al mercat de treball i allunyada de les empreses. Guanyar el temps perdut requereix noves polítiques que, més enllà de la formació ocupacional *dual*, que combina l'aula amb les pràctiques en empreses,

posin l'accent en la contractació *dual*.

Un exemple és el programa que Càritas Diocesana de Barcelona ha dut a terme amb altres entitats públiques i privades per facilitar la contractació de persones aturades de llarga durada i en risc o situació d'exclusió social. El mecanisme que ho ha fet possible és el contracte per a la formació i l'aprenentatge, un contracte poc utilitzat pels tràmits administratius que requereix. Fórmules similars que combinin ocupació i formació serien un excel·lent mecanisme per facilitar el reciclatge de treballadors en el marc d'una relació laboral amb condicions de contractació favorables per a l'empresa. Potser les respostes a les necessitats més immediates no han de venir de lluny sinó de la voluntat de trobar solucions amb els recursos i eines disponibles.●